

Drottningens juvelsmycke.

29 sep-2 nov 2018

HELSINGBORGS
STADSTEATER

Drottningens juvelsmycke.

Av Magnus Lindman efter Carl Jonas Love Almqvists roman

Regi och koreografi
Scenografi och ljusdesign
Kostym och maskdesign
Musik och ljuddesign

Örjan Andersson
Chrisander Brun
Yvonne Ericsson
Franz Edvard Cedrins

Gustav Berg
Annika Kofoed
Sasha Becker
Emma Mehonic
Sophie Augot
Javier Perez Perez
Jernej Bizjak
Einar Bredefeldt*
Karin Li Körsbärsdal*

*Elev Teaterhögskolan i Malmö

**”Konungamordets hemska
Genius sväfvade öfver Sveriges
hufvudstad. Dess vida vingar voro
ofvantill svarta såsom en Mars-
natt klockan 12; inunder röda
som de flammande lågorna
i en maskradsalong.”**

C J L ALMQVIST, DROTTNINGENS JUVELSMYCKE

Han låter KROPPEN tala.

Med danskompaniet Andersson Dance rör sig koreografen Örjan Andersson både nationellt och internationellt – från Kennedy Center i Washington till The Barbican i London. De senaste åren har han även jobbat för teaterscenen och gjorde succé med sin regi av *Hamlet* på Folkteatern i Göteborg i fjol. Våren 2018 tilldelades han det prestigefulla Gannevikstipendiet. *Drottningens juvelsmycke* är Örjan Anderssons debut på Helsingborgs stadsteater.

Örjan Andersson om...

...det sceniska uttrycket:

”Det är intressant för att det är något vi upplever tillsammans, i nuet. Och sedan är det borta igen. Ingen föreställning är den andra lik. Det är häftigt att bli berörd av något som händer bara någon meter från din bänkrad. Det är kött, blod och svett – en rå konstform. Som publik är du, som Almqvist nämner, en aktiv del av föreställningen.”

...att som koreograf regissera en teaterpjäs:

”Vad som är dans är en definitionsfråga. Det är ingen dansföreställning men jag upplever att det finns ett flöde av rörelse och en musikalitet i mina uppsättningar som blir tydligt i scenrummet. Mitt sätt att regissera är nog väldigt annorlunda. Vi har börjat varje morgon med dansklass.”

...sin drivkraft:

”Jag drivs av den euforiska känsla som uppstår när utövarna och det konstnärliga teamet hittar ’det där’ som gör att en scen funkar. Då går temperaturen i rummet upp. Det är ett fantastiskt ögonblick!”

sanning i SANNINGEN.

En av Edgar Allan Poes mest berömda berättelser heter *Det stulna brevet*, skriven 1844. Handlingen är enkel: ett viktigt brev har hamnat i händerna på en högt uppsatt minister. Polisen försöker hitta det, och vänder ut och in på hans våning. I månader pågår denna minutiösa genomsökning. Polischefen vänder sig till en viss Dupin som säger sig kunna hitta brevet. Dagen därpå överlämnar han det. Var fanns det? (Spoiler alert!)

I en brevhållare på öppna spisen. Synligt för alla. Polisen hade utgått från att det var gömt och inte sett det som hela tiden fanns framför näsan. Berättelsen kom långt senare att diskuteras av psykoanalytiker och filosofer. Är det dolda verkligen dolt? Är en berättelses egentliga berättelse dold, fast den hela tiden finns framför oss?

Poe kom efter sin död att ha ett avgörande inflytande på den litterära modernismen. Hans berättelser är fyllda av självreferenser, olika narrativa nivåer och stilistiska maskerader. Men frågan är vad som skulle hänt med den internationella litteraturhistorien om Carl Jonas Love Almqvist hade skrivit på ett världsspråk?

Drottningens juvelsmycke utkom 1834, tio år innan *Det stulna brevet*. Den handlar om en verklig

händelse, mordet på Gustav III, men skildrar romanen sanningen? I en ordväxling mellan två kirurger får vi en nyckel. Den ene vill absolut inte gå på kungens maskerad. Han hatar maskerader och utklädnad. Hans kollega ger honom rådet: klä ut dig till kirurg (d v s gå som du är, i din "sanna" skepnad). Ingen kommer tro att han är kirurg om han är klädd som en. Det är ju maskerad. Slutsatsen blir: ingen kan ana att det finns sanning i sanningen. Ingen kan ana att brevet finns i brevhållaren.

Parallellen med Poe kan föras vidare. *Drottningens juvelsmycke* arbetar med förklädnader och speglingar. Här möter vi klassisk romanprosa, återgivna brevväxlingar, scener i dramatisk dialogform, publicerade dokument. Ibland dyker fotnoter upp, som med en källkritisk ingång ifrågasätter innehållet som om vi hade med facklitteratur att göra. Romanen är ett montage av olika berättarformer. Detta ifrågasättande av vem som äger berättelsen och inte minst till sannings- och verklighetsbegreppet, pekar fram mot vår tid. Vi skulle kanske våga säga att *Drottningens juvelsmycke* är en av de första postmoderna romanerna – hundrafemtio år före postmodernismens genomslag!

Konsekvensen av detta opålitliga sätt att berätta lät inte vänta på sig.

Recensenter tyckte att mycket var oklart och att romanen var ofärdig. Och ända sedan dess har det diskuterats vad som egentligen händer i *Drottningens juvelsmycke*. Almqvist svarar med en text med titeln *Dialog om konsten att sluta stycken*. Där säger han att man kan skriva på två sätt. Antingen upplyser man läsaren om allt. Verket som ett fullbordat helt, oavsett om någon läser det eller inte. Eller så säger man inte allt:

Hvad man yttrar kan dock vara af sådan beskaffenhet, att det sätter läsaren i ett perspektiv, i en stämning, i en önskan och förmåga att gå fram i ämnets riktning – och han uppfinner på egen hand allt det öfriga osagda /.../ Läsaren får då vara, ej blott läsare, utan äfven menniska: han får vara produktiv. Han bekommer tråden af författaren, men får gå med den på sitt sätt. /.../ Han icke blott läser poesi – han blir poesi.

Läsaren blir medskapare, verket uppstår i mötet med publiken. Som på teatern. En föreställning existerar inte som något helt, om det inte finns någon publik. På så sätt kan vi säga att *Drottningens juvelsmycke* inte är en berättelse – den blir en berättelse i mötet med oss.

Alla älskar TINTOMARA.

*Mig finner ingen,
Ingen jag finner.
Alm, hägg och hassel blomstra för
vind –
Jag ler åt alla,
Alla åt mig le.
Alm, hägg och hassel, lönn, sälg och
lind
Blomstra för vind
Buga för vind*

DEN MYSTISKA FIGUREN Tintomara beskrivs ofta som den svenska litteraturens första queera gestalt. Både hedervärda män och väluppfostrade unga kvinnor tar livet av sig eller förlorar förståndet av kärlek till den gåtfulla gestalten. Azouras Lazuli Tintomara är både jorden och himlen, mannen och kvinnan, djuret och människan, det kroppsliga och det andliga. Alla åtrår Tintomara, men själv är hen utan begär. De kirurger, som har fått i uppdrag att fastställa vad

hen är, kommer inte fram till något. De talar om hen som en androgyn, varken man eller kvinna. Almqvist beskrev Tintomara som ett *animal coeleste* – ett himmelskt djur: *icke naturisk eller djurisk i vanlig låg mening, utan såsom, ofvan bildningens strider, född till natur och enighet med sig själv i himmelsk mening*. Denna djuriska renhet, enkelhet och enighet med sig själv var enligt Almqvist det mest eftersträvsvärda för människan.

CARL JONAS LOVE ALMQVIST – radikal debattör och romantiker

Liksom hans roman *Drottningens Juvelsmycke* var Carl Jonas Love Almqvists eget liv fyllt av höga ideal, äventyr och tvära kast. Han föddes 1793, året efter mordet på Gustav III, och under sitt liv hann han med att vara många vitt skilda saker. Till exempel var han profet, byråkrat, präst, tonsättare, poet, läroboksförfattare och radikal debattör för *Aftonbladet*. Under en kort period kallade han sig Love Carlsson och levde som bonde i Värmland och mot slutet av sitt liv hette han Lewis Gustavi och drev pensionat i Philadelphia, efter att ha flytt Sverige misstänkt för giftmord och stöld. Han dog i Bremen 1866, ensam och bortglömd.

ANDROGYNERNA

I PLATONS VERK *Symposium* berättas hur det i begynnelsen fanns tre kön: män, kvinnor och så androgynerna. Alla människor var runda och hade fyra ben, fyra armar och två huvuden. Androgynerna var ihopsatta av hälften man och hälften kvinna. Männerna kom från solen, kvinnorna från jorden och androgynerna från månen. Men gudarna fann dem så besvärliga att de klöv alla människor itu, för att försvaga dem. Så blev människorna de tvåbenta varelser vi är idag och androgynerna delades upp i en kvinnlig del och en manlig del. Men i och med att människan blev halv uppstod också begäret. Människorna var dömda att för evigt söka efter en andra hälft, någon att omfamna för att på så sätt bli hel. De kvinnor som kommer från de ursprungliga kvinnorna längtar efter kvinnor och de män som kommer från de ursprungliga männen längtar efter män medan de människohalvor som kommer från androgynerna längtar hela sina liv efter det motsatta könet.

Snacka om KÄNSLOR.

Drottningens juvelsmycke är ett virrvarr av rörelse, ord, klädbyten, upprorsanda, komiska förvecklingar. Och heta känslor. Om just detta fick ensemblen prata.

AV JENNY PETERSSON

ANNIKA KOFOED
I pjäsen möter publiken en massa komiska situationer. Vad får dig att skratta?
– Min man och mina barn som är väldigt roliga. Jag skrattar även åt drastisk och fysisk situationskomik och är rätt svag för rå och gränsöverskridande humor, typ Sacha Baron Cohen.

SASHA BECKER
Vem (eller vad) är du förälskad i?
– Jag har ganska nyligen blivit mamma så jag är lite extra förälskad i min familj just nu. Och så älskar jag ingefärsshots till frukost så att jag håller mig frisk till föreställningarna.

GUSTAV BERG
Pjäsen är ett virrvarr av karaktärer och händelser... Hur gör du för att bringa klarhet i oredan?
– Under repetitionerna har jag försökt ta en sak i taget, lugnt och metodiskt. Och när publiken kommer är min ambition att spela alltsammans i ett så högt tempo, att ingen människa har någon som helst chans att uppfatta några eventuella oklarheter.

EMMA MEHONIK
I pjäsen gör en grupp adelsmän revolt mot kungen. Vad vill du göra uppror mot?
– Jag tänker mycket på orättvisan som råder i världen. Varför har vissa så mycket och andra så lite? Jag tänker på att vi människor har reducerats till att vi vill ha och ha. Vi tänker på vad vi inte har, inte på allt vi faktiskt har. Hur jag ska göra uppror mot det här har jag inget svar på. Men jag kan ju börja med att rannsaka mig själv.

JAVIER PEREZ PEREZ
Vem (eller vad) är du förälskad i?
– Jag är kär i allt som får mig att må bra och utmanar mig att bli en bättre människa, min familj, vänner och alla nya erfarenheter som mitt yrke ger mig.

EINAR BREDEFELDT
Vad brinner du för just nu?
– Krossa kapitalet.

JERNEJ BIZJAK
I pjäsen möter publiken en massa komiska situationer. Vad får dig att skratta?
– Det som får mig att skratta i livet är bra skämt (jag gillar svart humor), besvärliga situationer, min hund Mina och några svenska ord som kan betyda något helt annat på andra språk!

KARIN LI KÖRSBÄRSDAL
Vad brinner du för just nu?
– Alla människors lika värde. På alla sätt och vis. Villkorslöst.

SOPHIE AUGOT
I pjäsen gör en grupp adelsmän revolt mot kungen. Vad vill du göra uppror mot?
– Så här efter valet känner jag för att göra uppror mot högerpopulismen och rasismen som breder ut sig och äter på samhället. Som dessutom håller på att bli rumsren, vilket känns helt surrealistiskt. Sen kan jag ju bli arg av annat också, som priset på fika i Stockholm, typ 400 kronor för kaffe och bulle. Det måste upphöra.

Inspicient och ljud
Sufflör och regiassistent
Scenmästare
Scentekniker
Scentekniker, framtagning
Rekvisitörer
Belysningsmästare
Belysningstekniker
Dekormålare
Attributmakare
Kostymmästare
Teaterskräddare

Patinerare och färgare
Perukmakare och maskörer

Dekorsnickare

Biljettförsäljning
Publikvärdar

Fastighetsansvarig

Redaktör föreställningsprogram
Formgivning program
Texter

Formgivning affisch
Fotograf affisch och omslag
Föreställningsfotograf
Marknadsföring

Marknadschef
Projektledning marknad
Konstruktör och teknisk samordnare
Planeringschef
Teknisk chef
Föreställningsteknisk chef
Chefsproducent
Producent
Teaterchefsassistent
Teaterchef och konstnärlig ledare

Åke "Ådi" Lindborg
Robert Olofsson
Johan Andersson
Fredrik Stadler
Ida Holmberg, Henrik Gandsjö
Linda Ahlberg, Erika Plant Blomqvist
Dana Lötberg
Martina Olsson
Katarina C:son Brandt
Kerstin Larsson
Liselotte Sjöholm
Andrea Ståleker, Josefina Gustavsson,
Tina Sederowsky, Lena Danielsson Svenson
Cecilia Skog
Lillebel Höglund, Mia Petersson,
Mona Raae Jensen
Mattias Rönn, Christer Rosengren,
Niels Bisbo
Stefan Dahl, Josefin Persson, Erica Engblom
Nikita Yourstone, Anna Quiding,
Erica Engblom, Charlotte Angel,
Isabella Rydnemalm Edlund, Elsa Lindström,
Oskar Eriksson, Buster Wallman,
Daniel Magnusson, Kya Jepsen,
Alexandra Lundgren, Gert Råvik
Christer Johansson

Jenny Petersson
Caroline Löfgren
Hanna Nygren och Magnus Lindman
(där inget annat anges)
Linn Saalbach
Sophie Håkansson Photography
Emmalisa Pauly
Marknadsavdelningen
Helsingborg Arena & Scen
Johan Lundell
Lisa Boethius
Lars Möller
Elin Heijjkenskjöld
Hans-Olof Tani
Jonas Sandberg
Michael Mania
JP Lemke
Josefin Zimmergren
Kajsa Giertz

I pjäsen förekommer rök och skarpa pistolskott.
Föreställningen är ca 1 timme och 30 minuter.

HELSINGBORGS STADSTEATER

helsingborgsstadsteater.se